

POL-30 Kuvaja Viivi(UM)

05.05.2022

PYYDETÄÄN VAITELIAISUUTTA
Vaitelaisuuspyyntö, kunnes asiasta
neuvoston päätös. Neuvoston päätös
asiasta tehty 03.06.2022,
vaitelaisuuspyyntö päättynyt 29.7.2022.

Asia

EU/YUTP/Eduskunnalle tiedottaminen/Ukrainan alueellista koskemattomuutta, suvereniteettia ja itsenäisyyttä heikentäviin tai uhkaaviin toimiin liittyvät rajoittavat toimenpiteet; uusien henkilöiden ja yhteisöjen lisääminen listalle

Ukrainan tilannetta epävakauttavien Venäjän toimien johdosta asetettujen rajoittavien toimenpiteiden laajentaminen

Valko-Venäjään kohdistettujen rajoittavien toimenpiteiden muuttaminen

Kokous

U/E/UTP-tunnus

UTP 3/2011 vp, UTP 5/2014 vp

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Venäjä ilmoitti 24.2. sotilasoperaation käynnistämisestä Ukrainassa ja aloitti hyökkäyksen Ukrainaa vastaan. Venäjän toiminta rikkoo YK:n peruskirjaa ja kansainvälistä oikeutta. Venäjän hyökkäys on johtanut Ukrainassa laajamittaiseen humanitaariseen hätätilaan ja pakolaisuuteen. Valko-Venäjän aluetta on käytetty Ukrainaa vastaan kohdistuneeseen hyökkäykseen. Tämä tarkoittaa, että Valko-Venäjä katsotaan osalliseksi hyökkäystekoon.

EU on asettanut pakotteita Krimin laittoman liittämisen ja Itä-Ukrainan konfliktin seurauksena maaliskuusta 2014 lähtien. Pakotteita on jatkettu ja laajennettu asteittain. Pakotteita laajennettiin 23.2.2022 neuvoston päätöksillä, kun Venäjä tunnusti itsenäiseksi Itä-Ukrainan Donetskin ja Luhanskin separatistialueet, jotka eivät ole Ukrainan hallituksen kontrollissa, sekä päätti sotilaiden lähettämisestä alueille. Pakotteita laajennettiin 25.2.2022 neuvoston päätöksillä, kun Venäjä aloitti sotilaallisen hyökkäyksen Ukrainaa vastaan. Pakotteita on sittemmin laajennettu useilla neuvoston päätöksillä ja kohdennettu myös Valko-Venäjään. Eurooppa-neuvosto totesi päätelmissään 24.-25.3.2022 olevansa valmis tilkitsemään porsaanreikiä, kohdistamaan toimia pakotteiden todelliseen tai mahdolliseen kiertämiseen sekä hyväksymään tarvittaessa nopeasti lisää Venäjään ja Valko-Venäjään kohdistuvia, tuntuja pakotteita.

Neuvoston käsiteltäväksi on tuotu ehdotus Ukrainan alueellista koskemattomuutta, suvereniteettia ja itsenäisyyttä heikentäviin tai uhkaaviin toimiin liittyvien rajoittavien toimenpiteiden eli ns. henkilöpakoteregiiimin (neuvoston päätös 2014/145/YUTP ja asetus (EU) N:o 269/2014 siten kuin ne ovat myöhemmin muutettuina) kohdistamisesta uusiin henkilöihin ja yhteisöihin.

Neuvoston käsiteltäväksi on tuotu ehdotus Ukrainan tilannetta epävakauttavien Venäjän toimien johdosta asetettujen rajoittavien toimenpiteiden (neuvoston päätös (2014/512/YUTP) ja asetus (EU) N:o 833/2014 siten kuin ne ovat myöhemmin muutettuina) laajentamisesta. Näitä ns. sektorikohtaisia talouspakotteita ehdotetaan laajennettavaksi asettamalla uusia vienti- ja tuontikieltoja, ml. öljyn tuontikielto, laajentamalla rahoitussektorin pakotteita, asettamalla kiinteistöjen myyntikielto, laajentamalla mediapakotteita, kohdistamalla uusia rajoituksia vientivalvonnan alaisiin tuotteisiin ja teknologioihin sekä asettamalla pakotteita uusille sektoreille, ml. kirjanpitolpalvelut. Näiden toimien tarkoitus on tehostaa aiempien neuvoston päätösten toimeenpanoa ja selkeyttää voimassa olevia säädöksiä.

Neuvoston käsiteltäväksi on tuotu myös ehdotus Valko-Venäjään kohdistettujen rajoittavien toimenpiteiden (neuvoston päätös (2012/642/YUTP) ja asetus (EU) N:o 765/2006 siten kuin ne ovat myöhemmin muutettuina) laajentamisesta lisäämällä listalle uusia vientivalvonnan alaisten tuotteiden ja teknologioiden alalla toimivia yhteisöjä ja lisäämällä yksi uusi rahoituslaitos listalle yhteisöistä, jotka on aiemmillä EU-päätöksillä poistettu pankkien kansainvälisestä tiedonvaihtojärjestelmä SWIFT:istä.

Uudet pakotteet on tarkoitus hyväksyä ja saattaa voimaan mahdollisimman nopealla aikataululla. Pysyvien edustajien komitea (Coreper II) alkaa käsitellä asiaa 4.5.2022, ja Coreper-käsittelyn jälkeen neuvoston on määrä päättää pakotteista.

Suomen kanta

Suomi tuomitsee jyrkästi Venäjän hyökkäyksen Ukrainaan. Venäjän hyökkäys kohdistuu Ukrainaan, mutta myös koko Euroopan turvallisuusjärjestystä vastaan. Venäjän hyökkäys on räikeä kansainvälisen oikeuden loukkaus. Venäjän tulee välittömästi pysäyttää sotatoimet.

Suomi tukee vankasti Ukrainan itsenäisyyttä, suvereniteettia, itsemääräämisoikeutta ja alueellista koskemattomuutta.

Suomi vastaa Venäjän toimiin osana Euroopan unionia.

Suomi pitää perusteltuna, että EU reagoi Venäjän sotilaalliseen hyökkäykseen Ukrainaan. On perusteltua, että henkilöitä ja yhteisöjä koskevia pakotteita laajennetaan ehdotetulla tavalla.

Suomi pitää perusteltuna, että sektorikohtaisia pakotteita laajennetaan ehdotetulla tavalla.

Suomi tuomitsee Valko-Venäjän osallistumisen Ukrainaan kohdistuneeseen kiellettyyn voimankäyttöön. Suomi pitää perusteltuna pakotteiden kohdistamista Valko-Venäjään esitetyllä tavalla.

Suomi pitää tärkeänä, että EU:n toimissa lähtökohtana ovat johdonmukaisuus, suhteellisuus ja vahva oikeusperusta. Tähän mennessä EU on toiminut johdonmukaisesti ja lisännyt Venäjään kohdistuvia toimia tilanteen niin vaatiessa. Suomi tukee EU:n toimintatapaa.

Suomi pitää tärkeänä, että EU toimii pakotteissa yhtenäisesti.

Pääasiallinen sisältö

Neuvoston käsiteltäväksi on tuotu ehdotus Ukrainan alueellista koskemattomuutta, suvereniteettia ja itsenäisyyttä heikentäviin tai uhkaaviin toimiin liittyvien rajoittavien toimenpiteiden eli ns. henkilöpakoteregimiin (neuvoston päätös 2014/145/YUTP ja asetus (EU) N:o 269/2014 siten kuin ne ovat myöhemmin muutettuina) kohdistamisesta uusiin henkilöihin ja yhteisöihin. Regiimiin esitetään lisättäväksi Venäjän hallitusta tukeneita ja Ukrainan epävakauttamiseen aktiivisesti osallistuneita henkilöitä ja yhteisöjä.

Lisättäväksi ehdotetut henkilöt ovat Venäjän asevoimien edustajia, poliittisia toimijoita, Venäjän yhteiskunnan mielipidevaikuttajia sekä Venäjän hallitusta tukevia tai siitä hyötyviä liike-elämän vaikuttajia ja näiden läheisiä. Listattavaksi ehdotetut yhteisöt ovat Venäjän asevoimia tukeneita yrityksiä.

Neuvoston käsiteltäväksi on tuotu ehdotus ns. sektoripakotejärjestelmän, eli Ukrainan tilannetta epävakauttavien Venäjän toimien johdosta asetettujen rajoittavien toimenpiteiden (neuvoston päätös (2014/512/YUTP) ja asetus (EU) N:o 833/2014) laajentamisesta seuraavasti:

Vientikiellot

Vientikielloja ehdotetaan laajennettavaksi koskemaan yleisesti teollisuudessa käytössä olevia kemikaaleja, mutta joista on hyötyä myös kemiallisten aseiden valmistuksessa, fentanylilääkeainetta ja sen johdannaisia sekä tiettyjä bioteknisiä laitteita. Taajuusmuuttajien nykyistä vientikieltoa ehdotetaan myös laajennettavaksi. Tämän lisäksi sotilaallisten loppukäyttäjien listaa ehdotetaan laajennettavaksi uusilla tahoilla.

Palveluja koskevia vientikielloja ehdotetaan laajennettavaksi koskemaan myös kirjanpito-, auditointi-, ja verokonsultointipalveluja, liiketoiminnan ja johdon konsultointipalveluja sekä PR-toimintaa koskevia palveluja yhden kuukauden siirtymäajalla vanhoille sopimuksille ja tietyin poikkeuksin.

Vienniltä Venäjälle poistetaan kaksikäyttötutteen vientivalvontaa koskevasta asetuksesta tiettyjä muille maille annettuja helpotettuja menettelyitä liittyen televiestintään, messuihin, tuotteiden korjaamiseen ja televiestinnän tuotteiden vientiin. Kaksikäyttötutteen vienti on ollut jo ensimmäisestä paketista lähtien kiellettyä, joten kyse lienee lähinnä väärinkäsitysmahdollisuuden poistamisesta.

Tuontikiellot

Energiasektorille asetettuja pakotteita ehdotetaan laajennettavaksi asettamalla venäläiselle ja Venäjältä tuotavalle raakaöljylle ja öljyvalmisteille tuontikielto Euroopan unionin alueelle. Raakaöljyn osalta sovelletaan kuuden kuukauden siirtymäaikaa, öljyalosteiden osalta kahdeksan kuukauden vanhoille sopimuksille. Unkarille ja Slovakialle annetaan raakaöljyn osalta poikkeus tuontiin 31.12.2023 saakka. Ko. maat eivät voi myydä raakaöljyä eteenpäin muille jäsenvaltioille tai kolmansille maille.

Venäjälle merkittäviä tuloja tuovien tuotteiden tuontikieltolistaa ehdotetaan täydennettäväksi lisäämällä väkevät alkoholijuomat ja elintarviketeollisuuden sivutuotteita esimerkiksi tärkkelyksen ja sokerin tuotantoon liittyen.

Lisäksi ehdotetaan kiellettäväksi jäsenvaltioiden lipun alla olevilta tai muulla tavoin EU-maiden kansalaisen tai yhteisön omistamilta, vuokraamilta (chartered) tai muutoin operoimilta aluksilta kuljettaa Venäjältä peräisin olevaa raakaöljyä ja öljyjalosteita kolmansiin maihin. Kieltoa sovellettaisiin yhden kuukauden siirtymäajalla ennen pakotteiden voimaantuloa tehtyihin sopimuksiin.

Rahoitussektori

Ehdotetaan laajennettavaksi listaa venäläisistä rahoituslaitoksista, jotka on aiemmilla EU-päätöksillä poistettu pankkien kansainvälisestä tiedonvaihtojärjestelmä SWIFT:istä, koskien kolmea uutta venäläistä rahoituslaitosta.

Kiinteistöjen myyntikielto

Lisäksi ehdotetaan kieltoa myydä tai siirtää suoraan tai epäsuorasti venäläisille tai Venäjällä asuville henkilöille sekä venäläisille oikeushenkilöille ja yhteisöille uusia kiinteistöomistuksia EU:n jäsenvaltioissa. Kieltoa ei sovelleta ennen pakotteiden voimaantuloa tehtyjen sopimusten täytäntöönpanoon, silloin kun sopimuksen täytäntöönpano tapahtuu kolmen kuukauden kuluessa pakotteiden voimaantulosta.

Media

Sektorikohtaisia talouspakotteita ehdotetaan laajennettavaksi koskemaan Venäjän valtion kontrolloimia mediayhtiöitä, joilta kielletään lähetystoiminta ja lähetystoimintaan osallistuminen sekä tiedonvälittäminen Euroopan unionin alueella, pois lukien mm. haastattelu- ja tutkimustoiminta. Lisäksi kielletään mainostaminen kaikissa pakotteiden alaisten mediayhtiöiden sisällöissä.

Neuvoston käsiteltäväksi on tuotu myös ehdotus Valko-Venäjään kohdistettujen rajoittavien toimenpiteiden (neuvoston päätös (2012/642/YUTP) ja asetus (EU) N:o 765/2006 siten kuin ne ovat myöhemmin muutettuina) laajentamisesta seuraavasti:

Rajoittavilla toimenpiteillä ehdotetaan laajennettavan listaa vientivalvonnan alaisten tuotteiden ja teknologioiden alalla toimivista yhteisöistä, joiden voidaan katsoa edesauttavan Valko-Venäjän sotilaallista tai teknologista kyvykkyyttä tai maan puolustus- ja turvallisuussektorin kehittämistä.

Ehdotetaan laajennettavaksi listaa valkovenäläisistä rahoituslaitoksista, jotka on aiemmilla EU-päätöksillä poistettu pankkien kansainvälisestä tiedonvaihtojärjestelmä SWIFT:istä, lisäämällä listalle yksi valkovenäläinen rahoituslaitos.

Eduskunnalle tiedotetaan erillisellä kirjelmällä muutoksista Valko-Venäjän sisäistä tilannetta koskeviin pakotteisiin. Muutokset pyritään saattamaan voimaan 9.5. mennessä.

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

UM/ITÄ-10, Saara Nikkinen, 0295350747

UM/KPO-20, Jukka Nikulainen, 0295 350 485

UM/KPO-40, Henri Loukusa, 0295 350 530

UM/ITÄ-20, Minna-Mari Mourujärvi, 0295 350 615

UM/OIK-10, Mikael Ruotsi, 0295 350 826

EUTORI-tunnus

EU/2022/0524, EU/2022/0525, EU/2022/0526, EU/2022/0527, EU/2022/0528,
EU/2022/0529, EU/2022/0530

Liitteet**Viite**

Asiasanat
Hoitaa

Tiedoksi
